od »Družbe sv. Mohorja« zaradi povesti »Preslepljeni in oteti«.*) — Predavanje o kletarstvu se preloži. Ravnotako se preloži predlog tovariša Selinška na prihodnje zborovanje, ki se vrši januarja 1913.

Popoldne ob 2. uri se je zbralo učiteljstvo v Konrad Fürstovi kleti.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem pozivlja slov. štajersko učiteljstvo, naj ne pozabi v svojih zborovanjih poudarjati da v to poklicani činitelji še vedno niso ugodili njega zahtevi po izboljšanju obupnega gmotnega stanja. Kjer kaže, naj se podajo učitelji kot zastopniki okr. učit. društev k svojim poslancem ter jih poskusijo pridobiti za našo stvar. Saj pa vendar nimajo vsi okamenelih src in ako, tudi te moramo omehčati. Učiteljstvo naj se udeležuje pridno shodov in zborovanj nam naklonjenih društev ter pri vsaki priliki pojasnjuje škodo, katero trpimo ne le mi, ampak ves narod, vsled nedelavnosti deželnega zbora. Vsakdo pa greši na naši organizaciji in stanovski zavesti, kdor podpira posredno ali neposredno delovanje društev, v katerih se nahajajo šoli in učiteljstvu sovražni elementi. Ne le Zveza, ne le posamezna učiteljska društva, ampak vsak član našega stanu je dolžan storiti vse, kar pospešuje dosego našega zaželjenega cilja!

Srednješolski vestnik.

** **Odlikovanje.** Deželni šolski nadzornik Fran Hubad je dobil naslov in značaj dvornega svetnika.

** **Društvo slovenskih profesorjev** ima svojo letošnjo redno glavno skupščino dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Naradnem domu« v Ljubljani. Eventualni samostalni predlogi naj se v smislu § 11, al. 4, društvenih pravil, odboru javijo vsaj teden dni pred skupščino.

Književnost in umetnost.

»Zvonček« objavlja v zadnji letošnji številki to-le izbrano in bogato vsebino: 1. Fr. Rojec: Na Jurčičevem domu. 2. Gruden. Vinjeta. 3. Ivo Trošt: Božič, ti si zmerom lep! Povest. 4. Iva: Bolgar. 5. Ivo Trošt: Nebotični velikani (s podobo). 6. Cvetko Gorjančev: Zlate rože. 7. M.: Jubilej slovenske učiteljice (s podobo). 8. Podoba. 9. Tone Rakovčan: Miklavževo. 10. Fran Košir: Sličica iz vaške krčme. 11. H.: Fanika pa njen maček. 12. Simon Palček: Gojko po zimi. Pesem s podobo. 13. Iva: V Bosno! (S podobo.) 14. Davorinov: Vprašanje. Pesem. 15. Ivo Trošt: Mak in pšenica. Basen. 16. Davorinov: Na poljane snežec pada. Pesem. 17. Tone Rakovčan: Želja. Pesem. 18. Pouk in zabava: Rešitev in rešilci. — Veseli dogodki iz naše šole. Kotiček gospoda Doropoljskega. — Ob sklepu trinajstega letnika.

Balkansko-slovanska številka »Slovana«. »Slovan«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je vstopil v svoje 11. leto. Prvo številko tega novega letnika, ki je pravkar izšla, je posvetil večinoma slavi balkanskih Slovanov. Na čelu lista čitamo času primerne pesmi Žgurove: »Kliče vila kraljeviča Marka«, »Klic k svobodi« in »V plamenih ves žari Balkan«. Za njimi je načelno važni članek »Markovanje«. Tudi članek »Mlada Breda« kaže edinstvo Jugoslovanov. Tej vsebini se prilegajo umetniške ilustracije, zlasti stari Jug. Bogdan, prorokujoč zmago in slavo, pa krasne stare srbsko-bolgarske gradine, spomini starih časov. Popolnjujeta jih sliki iz Zagreba, umetnini Crnčičevi: Kamenita vrata in Pod zidom. Uredništvo tolmači obširno vse te slike v listku. »Slovan« zasluži, da ga vsestranski podpiramo. Cena mu je na leto 12 K.

Zbrani spisi J. A. Komenskega.

»Ruska šola« je priobčila na strani 50—51 svojega letošnjega letnika sledečo oceno N. Bachtina: »Ustredni Spolek jednot učitelskych na Mrave« je podvzel velevažno nalogo, ko je sklenil založiti kritično in znanstveno izdajo zbranih spisov svojega velikega rojaka. Spisi so znova urejeni in prirejeni po izvirnikih, opremljeni z uvodi, varijantami, bilješkami, bibliografijo, faksimili in ilustracijami. Latinski spisi izidejo v originalu s potrebnimi prevodi v češkem jeziku, važnejša latinska dela pa izidejo v novem češkem prevodu, ki ga je oskrbel J. V. Novak, profesor v Pragi. Glavni urednik celotne izdaje znamenitii poznavalec J. A. Komenskega vseučiliščni profesor, doktor filozofije in teologije J. Kvačala, ki je napisal že mnogo znamenitih študij o šolniku Komenskem. Vrhutega pa uredi posamezen zvezek še posebej določen urednik.

Opozarjamo na to prvo znanstveno izdajo zbranih del J. A. Komenskega tudi slovensko učiteljstvo in razumništvo, zlasti pa knjižnice, ki bi ne smele biti brez spisov Komenskega — tega največjega reformatorja in takorekoč očeta moderne ljudske šole poleg tega pa tudi dosedaj nedosežnega filozofa-pansofa, ki je deloval na vseh znanstvenih poljih, ki jih je skušal prilagoditi vsem; o njegovem delu je pisal sam veliki filozof Leibnitz: Pride čas, Komensky, ko te bodo slavili in poveličevali ljudje za vse, kar si storil, upal in želel!

Vsi spisi J. A. Komenskega so razdeljeni po vsebini v naslednje skupine: zvezki I.—III. obsegajo filozofska dela, IV.—XI. pedagoška, XII.—XIV. nabožno znanstvena, XV.—XVIII. dela praktične vsebine, XIX.-XXII. apokaliptična, XXIII. zvezek pesniška, XXIV. zgodovinska, XXV. politiška dela, XXVI.—XXX. zvezek obsega korespondenco, zapiske, odlomke, dodatke ter stvarni in osebni register celotne izdaje.

Ker bode celotna izdaja izhajala več let, na leto sta sedaj preračunjena dva zvezka, o omogočeno, da si pribavijo to znamenito izdajo tudi manj imoviti.

Dozdaj so izšli trije zvezki in sicer: XV. zvezek, ki obsega naslednja češka dela: **»Listové do nebe«**; (razprava o socialnem vprašanju), **»Přemyslováni o dokonalosti křestanske«**, **»Nedobytelny hrad« a »Truchlivy«** (zabavni spisi) »Labyrint sveta a raj srdce« (najpopularnejše češko delo J. A. Komenskega; **»O sirobe«**, **»Hlubina bezpečnosti«**, **»Vyhost svetu«**. Ta zvezek obsega 520 strani s šestimi prilogami in stane K 8, vezan K 9.

VI. zvezek vsebuje 6 pedagoških del J. A. Komenskega in sicer latinskih, katerim so pa dodani češki uvodi, češke bilježke in češki register; vsebina je naslednja: **»Leges gymnasii Lesnensis«**; **»Didactica«, disertatio »Diogenes Cynicus« in »Abrachamus patriarchia«**; (zadnji dve deli sta šolski igri), **»Regulae vitae«**, kjer razpravlja o življenski modrosti. V tem zvezku je tudi znameniti spis **»Linguarum Methodus novissima«** poleg didaktičnih najznamenitejši spis Komenskega, spis, ki vsebuje mnogo več, nego bi kdo sklepal iz naslova. Ta zvezek obsega 557 strani z eno prilogo ter stane K 10, vezan K 11.

XVI. zvezek vsebuje češkiх spisov o zvezi bratov in sicer: **»Rád Jednoty«** (češke in latinske razprave o zvezi» Čeških bratov«); Haggaeus redivivus in **»Otázky o Jednote«** (kritiške bilježke Komenskega o nedostatkih in napakah ter o nalogah zveze čeških bratov) **»Ohlašeni«** in **»Cesta pokoje«**, dva vozrna polemična spisa. Ta zvezek obsega 536 strani ter stane K 8, vezan K 9.

Poleg celotne izdaje zbranih del Komenskega izdaja »Ustredrni Spolek jednot učitelskych na Morave« tudi znanstveni zbornik: Arhiv pro badáni o životě a spisech J. A. Komenského (»Arhiv za raziskovanje podatkov o življenju in delih J. A. Komenskega«), ki ga urejuje vseučiliščni profesor dr. J. Kvačala. Doslej sta izšla dva zvezka »Archiva« (zvezek po K 1) z naslednjo vsebino: I. Program »Archiva«, o pravem pojmovanju nabožne vzgoje J. A. Komenskega, Val. Magni in njegove polemike s Komenskim, dodatki k razmerju med Karlom Gustavom in Komenskim, manjše biografske razprave, bibliografija, literatura, dostavek. II. Prispevki k zgodovini Grabikovih prikazni, vpliv učnih knjig J. A. Komenskega na ruske šole za časa Petra Velikega, manjše razprave: monogrami Komenskega, njegova elegija na smrt. S Rakoczyja, bibliografija, literatura; zgodovina naše izdaje zbranih del J. A. Komenskega.

Vsi doslej izšli zvezki zbranih del J. A. Komenskega so najlepši dar učitelju za Božič zvezek XV. mora zanimati vsakogar, VI. zvezek mora zlasti zanimati klasične filologe, XVII. zvezek pa je znamenit radi zgodovinsko važne vsebine.

Za Božič izide že IV. zvzek; ta bo obsegal češko-latinsko **»Didaktiko«** in **»Informatorium školy mateřské«** (v češkem latinskem in nemškem jeziku; ta zvezek je važen za učitelje in stariše!

Naročila sprejema: **Uprava »Veškerych Spisu J. A. Komenského« ve Zline, Morava.**

Učiteljskim organizacijam in njih članom dovoljujejo se zlasti pri skupnih naročilih znatni popusti.

*) Glej zadevni poziv na drugem mestu! Uredn.

Politiški pregled.

* **Avstrijski »Rdeči križ«** je odpoklican iz Sofije; odpotuje dne 22. t. m.

* **Vsled napetega položaja,** ki vlada med našo državo in Srbijo, trpi naša trgovina. Na Dunaju je šlo mnogo veletrgovin pod zlo. Tudi razne banke trpe veliko pomanjkanje denarja. Špekulantje na dunajski borzi so zbegani, ker so razne akcije padle.

* **Profesor Masaryk in dr. Tresić-Pavičić v Belgradu.** Masaryk je bil v Belgradu in za njim še dalmatinski poslanec Tresić-Pavičić, da se tam poučita o mišljenju Srbov glede na sedanji kritični položaj.

* **Takozvani »nemški« Dunaj.** Dne 25. listopada t. l. se je vršila v strokovnem društvu dunajskih krojačev, ki šteje preko 15.000 članov, volitev društvenega predsednika. Pri volitvi je zmagala opozicija, vedena od Čeha Speváka, ki je bil tudi izvoljen. Drugo stranko je vodil tudi Čeh Zéman. Res karakteristično za nemški Dunaj.

* **Izgube Bolgarov.** Ugibljejo koliko je padlo bolgarskih junakov na bojišču, koliko je ranjenih. Dr. Marval, zastopnik Rdečega križa, je mnenja, da imajo Bolgari 20.000 mrtvih in 50.000 ranjencev. Najbrže pa bo število mrtvih večje.

Jubilejska samopomoč.

Dne 13. decembra je umrla članica gospa Alt Klementina (37, smrtni slučaj); njenemu soprogu tov. Alt Aleksandru, v Št. Janžu pri Sp. Dravogradu se je v mislu § 3. društvenih pravil izplačalo 486 kron.

V kratkem prejmete člani položnice, potom katerih blagovolite plačati donesek za prihodnji slučaj smrti (§ 4. društ. pravil).

——Veliko članov pa še ni plačalo za zadnja dva smrtna slučaja; dolg se jim bo označil na položnicah in potem naj store svojo dolžnost.

Prijave in sploh vsa pisma naj se naslove na načelnika tov. Ivana Schmeideka, učitelja v Krtini, pošta Dob pri Ljubljani.

Obrambni vestnik.

** **Še nekaj o »Družbi sv. Mohorja«.** Kako sodijo o »Družbi sv. Mohorja« drugod, evo dopisa, ki ga je prinesel »Slov. Narod« v 284. Stevilki s Koroškega: »S povestjo za slovensko ljudstvo v Koledarju družbe sv. Mohorja »Preslepljeni in oteti« se čutijo, kakor je bilo pričakovati, učitelji razžaljeni. Dr. Pregelj s tem svojim strašno naivnim umotvorom pač ni imel sreče in takih reči mu ne bode v vlaku, ko se prvokrat vidita, pripovedoval noben še tako blebetav stari župnik. Na družbo je zdaj prišla vrsta, da enkrat pove, kdo odločuje prejem rokopisov, ali kak odsek, ali samo naš »slovenski monsignore?« — Gotovo je pa tudi, da se je s tisto »povestjo« poverjenikom (župnikom) delo zopet zelo otežkočilo, zlasti tistim, ki hočejo z učitelji v miru živeti! Monsignore že štiri leta s svojimi »molitveniki« ljudstvu nekaj obljubuje, kar nima, in ljudje se potem hudujejo čez poverjenike. Kakor lani tisti molitvenik za šolarje! Dajte kateremukoli »duhovniku Krške škofije« tri stare molitvenike in pa škarje, in v teku ene ure bo imel to gotovo, kar je ljubi mladini »sestavil msgr. V. Podgorc«. In letos ta »žajfnica«; javna dostojnost bi morala zabranjevati, da funkcionarji družbe vrivajo svoja dela, ta pa že dela tako štiri leta! — Zdrami se torej »Odbor družbe svetega Mohorja« in po zgledu svojih slavnih prednikov dajaj račun od svojega hiševanja. Kdaj so bile odborove seje? Kaj se je sklenilo? Kaj sprejelo? Kaj odklonilo? Kaki so odseki? Kako se porabi denar? To vse zanima tudi že preproste ljudi. Usodepolno bi bilo za vse Slovenstvo, če bi začela družba propadati, in nečastno za tiste, ki v svoji brezbrižnosti prepuščajo vso odgovornost enemu človeku!« — Dobro povedano! Zanimivo je, da tudi klerikalni **»Slovenski Učitelj« graja** omenjeno Preglјevo povest. Poročujoč o zborovanju kamniške podružnice »Slomškove Zveze«, ki je zborovala 19. nov. t. l. v Domžalah, piše »Sl. Uč.« v 12. št., da se je sklenilo svetovati »Dr. sv. M.«, **»da ne bi več izdajala spisov, ki bi, kakor letošnji spis dr. Preglja »Preslepljeni in oteti«, poniževal učiteljski stan.** Hud poper in od klerikalne strani! . . . Toda še nekaj! »Družba svetega Mohorja« dela, kakor znano, propagando za abstinenco. Tudi za leto 1913. je prinesla tendenciozen spis **»Alkohol in njega vpliv na človeško telo«.** A glejte spaka! V istem koledarju priporoča v inseratih Grolichove esence za napravo »vina«, ruma, brinjevca itd. To je doslednost, kaj ne da? Škandal!

Kranjske vesti.

—r— **Priznanje.** C. kr. deželni šolski svet je z odlokom z dne 29. novembra 1912, št. 5182, izrekel gdč. Mariji Lapajnetovi, c. kr. učiteljivi na rudniški dekliški ljudski šoli v Idriji, priznanje za referat, ki ga je imela na uradni učiteljski konferenci dne 26. junija 1912 v Planini. Zaslugi — priznanje! Tako je prav!

—r— **Zahvala.** Podpisana naznanjam, da sem po smrti svojega moža Frana Jurmana od blagajničarja Društva vpokojenega učiteljstva takoj prejela vso vsoto, v naših pravilih zajamčeno. Za to pogrebno podporo se lepo zahvaljujem in vsem vpokojencem in vpokojenkam društvo prav toplo priporočam. — V Ljubljani, dne 10. decembra 1912. — Kati Jurman.

— **Umrla je** v Črnomlju gospa Ana Jeršinovčeva, vdova po nadučitelju in šolskem nadzorniku. Blagi ženi — blag spomin!

— **Protialkaholna predavanja na ljubljanskih šolah.** Po vseh ljubljanskih ljudskih šolah bodo protialkoholna predavanja po končanem protialkoholnem kongresu, to je v času od Novega leta do Velike noči. Mestni šolski svet je tozadevno prošnjo Protialkoholne zveze dobrohotno sprejel in uslišal. Vsak teden pride na vrsto druga šola. Tudi po srednjih šolah bodo v tem času predavanja.

—r— **Dnevno zavetišče.** Dne 3. januarja 1913 otvorijo na IV. mestni deški ljudski šoli Na Prulah dnevno zavetišče za učence II. in IV. mestne deške ljudske šole ter gojence in gojenke pomožne šole. V tem zavetišču se bodo nadzorstva potrebni otroci mudili ves šole prosti čas, od jutra do večera, se učili, izdelovali domače naloge, delali, se izprehajali in zabavali, telovadili in se kopali ter prejemali brezplačno kosilo in južino. Sprejemali se bodo v prvi vrsti otroci, katerih starši so zaposelni v tvornicah, delavnicah in dr. ter zaraditega ali drugih okolnosti ne morejo nadzorovati svojih otrok v izvenšolskem času. Ker pa je število brezplačnih mest omejeno na 30. se bodo sprejemali v zavod tudi otroci proti odškodnini (1 K 20 v na teden). Utemeljene prošnje za sprejem naj vlagajo starši, oziroma njih namestniki pri šolskem vodstvu ustno ali pismeno najkasneje do 25. decembra 1912.

—r— **Obtožjemo ga!** V »Slov. Nar.« z dne 17. dcembra čitam doslovno: »Klerikalni občinski svetnik Ivan Nepomuk Jeglič ima težak greh na svoji ne posebno tenkočutni vesti. On prav dobro ve, da imamo v rokah vse dokaze, za njegov greh in za njegovo krivdo, za to smo z vo gotovostjo pričakovali, da bo mož pod pritiskom te zavesti izvajal konsekvence ter pravočasno in brez hrupa izginil s površja. To smo pričakovali, zato smo mu tudi pred zadnjo sejo občinskega sveta rahlo namignili, naj se prostovoljno umakne, da ne bo treba njegove umazane afere prati v javnosti. Janez Nepomuk Jeglič je migljaj razumel in izostal od zadnje seje. S tem pa misli da je stvar že tudi opravljena. Ker torej ima očividno nosoroško kožo in ni pristopen treznemu preudarku, smo prisiljeni, da spravimo njegovo umazano afero pred javnost. Vodja mestne deške šole na Cojzovi cesti Janez Nepomuk Jeglič ima kakor drugi šolski voditelji od mestnega šolskega sveta posebno dotacijo za nakup raznih šolskih potrebščin revnim učencem. Te potrebščine je nakupoval pri neki trgovki. Koncem lanskega leta je prišel k imenovani trgovki ter si izbral več papirja in drugih potrebščin češ, da bo te stvari kupil ter prišel v'nekaj dneh ponje: Dne 5. julija 1912 je Jeglič zopet prišel k oni trgovki ter jo prosil, naj mu stori to uslugo in saldira račun glaseč se na 216 K 72 v, češ da bo blago za to vsoto naknadno vzel. Trgovka je, nič hudega sluteč, ugodila tej prošnji in saldirala račun. Ta saldiran račun je Jeglič priložil ostalim šolskim računom ter ž njim dokazal, da je njegova dotacija na nakup šolskih potrebščin revnim otrokom za šolsko leto 1911/12 popolnoma izčrpana, kar seveda ni bilo res. ker Jeglič blaga za onih 216 K 72 v nikdar vzel ni! Jasno je torej, da je Jeglič mestni šolski svet ogoljufal ter poneveril del zaupane mu dotacije! A to še ni vse: on je tudi falsificiral datum na saldirani pobotnici. Vse to je Jeglič že tudi sam priznal, a vkljub temu še ima vedno drzno čelo, da hoče še nadalje fungirati kot šolski vodja in občinski svetovalec. Stranka, kateri on sedaj pripada, gotovo o tem njegovem zločinu ničesar ne ve, sicer bi ga bila že zdavna spodila iz svoje srede v občinskem svetu. Uverjeni smo, da bo sedaj, ko smo ji razložili Jegličevo dejanje, storila svojo dolnžost!« — K temu pripominjamo, da smo tudi mi že pred tedni dobili obvestilo o tem Jegličevem dejanju. Porabili pa ga nismo, ker nismo hoteli škodovati niti svojemu besnemu sovražniku in ker nismo mogli verjeti, da je eden glavnih stebrov Slomškove zveze in informator deželnega odbora zmožen takega dejanja. Ker je pa prišla ta žalostnoumazana zadeva drugim potom na dan, nimamo več povoda, da bi branili govoriti resnici in pravici! Fiat justitia!

Štajerske vesti.

—š— **»Iz ljudstva vlečejo denar«.** Pod tem naslovom čitamo v »Narodnem